

Covid-19 Sonrası Siirt İl Merkezi Kesme Çiçek Perakendeciliği

Rukiye GEZER^{1*}, Nalan TÜRKOĞLU², Koray ÖZRENK¹

¹Siirt Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Siirt, Türkiye
[https://orcid.org/0000-0002-7781-9327 (R.GEZER), 0000-0002-6692-2337 (K.ÖZRENK)]

²Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Van, Türkiye
[https://orcid.org/0000-0003-2639-360X (N.TÜRKOĞLU)]

*Sorumlu yazar:rukiyeeles@siirt.edu.tr

Öz

Siirt il merkezindeki anket formu aracılığıyla yapılan bu çalışma çiçek perakendecilerinin mevcut durumunu, kesme çiçek tüketimi ve Covid-19'un Siirt merkez kesme çiçek perakendeciliğe etkisini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Anket sonuçlarında perakendecilerin demografik yapısı, kesme çiçek getirdikleri iller ve yoğun olarak getirdikleri mevsimler, ürün tedarik kanalları, ödeme yöntemleri, sunum yöntemleri, satış yöntemleri, dükkân büyüklüğü, en çok satış yapılan özel günler, en çok tercih edilen kesme çiçek çeşitleri ve renkleri ile birlikte çalışan personel sayısı incelenmiştir. Elde edilen veriler kapsamında; en çok kesme çiçek getirilen ilin Adana olduğu, çiçeklerin en çok toptancılardan temin edildiği, getirildikten sonra buzdolabında muhafaza edildiği, en çok buket yapımında kullanıldığı ve kesme çiçeklerin en fazla sevgililer gününde tüketildiği sonuçlarına varılmıştır. Covid-19 sonrasında ise tüketicinin kesme çiçek tür ve renk taleplerine ek olarak alım şekillerinde değişiklikler görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Siirt, Kesme çiçek

Siirt Provincial Central Cut Flower Retail After Covid-19

Abstract

This study, which was carried out through a questionnaire in Siirt city center, was carried out to determine the current situation of flower retailers and the effect of Covid-19 on cut flower retailing in Siirt city center. According to the results of the survey, the demographic structure of the retailers, the provinces where they bring cut flowers and the seasons where the flowers are brought intensively, product supply channels and payment methods, presentation methods, sales methods, ownership status of the place of sale, shop size, special days with the most sales, cut flower types and colors most preferred by consumers and the number of personnel working were examined. Within the scope of the data obtained; It has been concluded that Adana is the province where the most cut flowers are brought, most of the flowers are obtained from wholesalers, they are kept in the refrigerator after they are brought, they are mostly used in making bouquets, and cut flowers are consumed mostly on Valentine's Day. After the Covid-19, changes have been observed in the purchase patterns of consumers as well as the cut flower types and color demands.

Keywords: Covid-19, Siirt, Cut flower

1. Giriş

Süs bitkileri; estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla yetiştirilen dekoratif bitkiler olarak tanımlanabildiği gibi, gonca, çiçek, meyve, yaprak, dal veya formları ile görsel etkinlik sergileyen veya bu özellikleri ile ön plana çıkan

bitkiler olarak da tanımlanabilmektedir. Süs bitkileri dünyada; kesme çiçekler, dış mekan ve iç mekan (saksılı) bitkiler olmak üzere 3 gruba ayrılırken, ülkemizde kullanım amaçlarına göre süs bitkileri; kesme çiçekler, dış mekan süs bitkileri, iç mekan süs bitkileri ve doğal çiçek

soğanları olmak üzere 4 grupta toplanmaktadır (Kazaz ve ark., 2020).

Kesme çiçek kavramı genellikle buket, sepet, çelenk ve aranjmanlarda kullanılan; çiçek, gonca, dal ve yaprakların taze, kurutulmuş, boyanmış veya ağartılmış olarak kullanıma sunulma durumlarını ifade etmektedir (Karagüzel ve ark., 2000).

2020 yılında dünyada toplam 22 milyar 223 milyon \$ değerinde süs bitkileri ihracatı yapılmış olup yaklaşık 8,5 milyar \$ değerinde kesme çiçek ihracatı gerçekleştirilmiştir. Dünya süs bitkileri ithalatı 2020 yılında yaklaşık 20 milyar \$ olarak gerçekleşmiş, kesme çiçek ithalatı ise 7,8 milyar \$ olarak tespit edilmiştir. Dünya süs bitkileri ihracatının yaklaşık %40'ını ithalatın ise yaklaşık %35'ini kesme çiçekler oluşturmaktadır. Türkiye süs bitkileri ve mamulleri ihracatı 2020 yılında yaklaşık 106 milyon \$ iken kesme çiçek ihracatı 36,7 milyon \$'dır (OAİB, 2021).

Türkiye'de 2018 yılı verilerine göre 11 bin 520 dekar alanda kesme çiçek üretimi yapılmakta olup en fazla üretim alanına sahip olan tür % 42.89'luk pay ve 4940 dekar alanla karanfildir. Karanfili % 17.95 oran ve 2067 dekar alanla kesme gül ve % 10.28'lik oran ve 1183 dekar alanla gerbera izlemektedir (Kazaz ve ark., 2020).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi içinde yer alan ve gelişmekte olan Siirt ilinde, ekolojik koşulların uygunluğuna rağmen tarımı yapılan ürün çeşitliliği çok azdır. Yaptığımız çalışmayla yöre halkının yoğun olarak talep ettiği kesme çiçek türlerinin tespiti yapılmış ve yöreye ürün çeşitliliği konusunda önerilerde bulunulmuştur. Kısıtlı ürün çeşitliliğine alternatif türlerin sunulmasının bölge ekonomisine katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Ayrıca farklı ürünlerin yetiştirilmeye başlanmasının ilimizde ve çevre illerde bulunan çiçek perakendecilerinin çiçek mezarlarına, üretici ve toptancılara ulaşmasında yaşanan sıkıntı ve masrafların giderilmesi konusuna önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Bu araştırmada; Siirt il merkezinde yapılan anket çalışması ile ilk etapta kesme çiçek perakendecilerinin demografik yapısı, kesme çiçek tedarik edilen iller, kesme çiçek tedarik yolları, kesme çiçek getirilen yollar, tedarik kanallarına ödeme şekli, çiçek tüketiminin özel günlere göre dağılımı, çiçeklerin sunum şekilleri, satış yöntemleri, satış yapılan yerin mülkiyet durumu, dükkân büyüklüğü ve tüketicilerin en çok tercih ettiği kesme çiçek türleri belirlenmeye çalışılmıştır. Covid-19 salgını hayatımızın her alanını etkilediği gibi kesme çiçek perakendeciliği

üzerine de önemli etkiler oluşturabileceği düşüncesiyle çalışmanın geri kalan kısmında Covid-19'un ilimizdeki kesme çiçek perakendeciliğine etkisi incelenmiştir. Bu amaçla Covid-19 sonrasında çalıştırılan personel sayısı, kullanılan dükkân büyüklüğü, tercih edilen kesme çiçek türlerindeki değişim ve Covid-19'un sokağa çıkmaya getirdiği kısıtlamanın alım şekline etkisi değerlendirilmiştir.

2. Materyal ve Metod

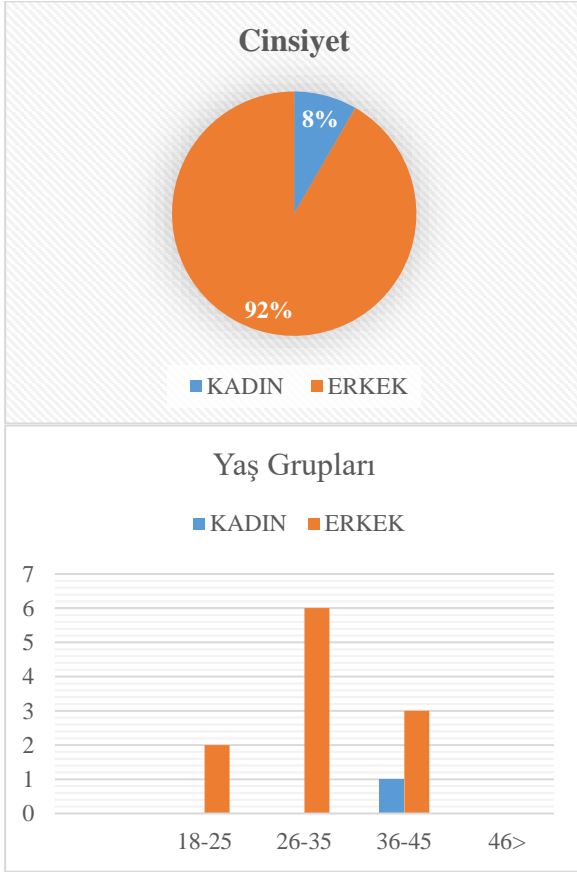
Araştırma materyalini Siirt kent merkezinde bulunan kesme çiçek ticareti yapan çiçekçiler (12 adet) oluşturmuştur. İlde bulunan çiçekçilere yüz yüze görüşme yoluyla anket uygulanmıştır. Anket toplamda 20 adet sorudan oluşmuş olup 6 tane soruda Covid-19 sonrası değerlendirmeler yapılmıştır. Anket soruları hazırlanırken, Bulut ve ark. (2007), Aydınşakir ve ark. (2014) ve Akça ve ark. (2019)'nın çalışmaları referans alınmıştır. Anket çalışması ile perakendecilerin demografik yapısı, kesme çiçek getirilen iller, kesme çiçek getirilen mevsimler, kesme çiçek tedarik edilen kanallar, kesme çiçek getirilen yollar, çiçeklerin muhafaza şekilleri, tedarik kanallarına ödeme yöntemleri, kesme çiçek sunum biçimleri, en çok kesme çiçek tüketilen özel günler ve geriye kalan sorularda Covid-19 sonrası değişimler tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket sonucunda elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı ile analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

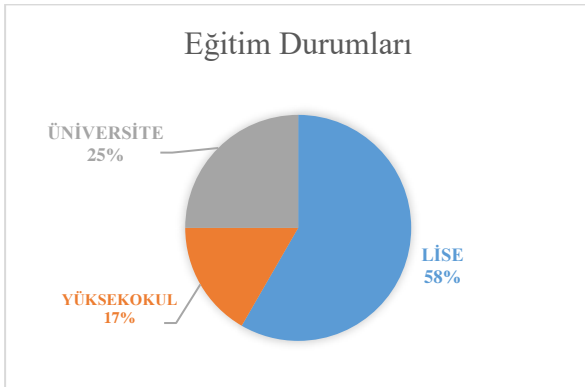
Siirt ilinde süs bitkileri perakendeciliği yapan kişilerin cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımları Şekil 1'de gösterilmektedir. Ankete katılan çiçekçilerden sadece bir tanesi kadın olup ve 36-45 yaş grubunda yer almıştır. Bu oranlar dikkate alındığında kesme çiçek sektöründe perakendecilik yapan kadın sayısının azlığının cinsiyet faktörünün bazı sektörlerde olduğu gibi bu sektörde de etkili olduğunu göstermektedir. Perakendecilerin % 16.6'sı 25 yaş altında, %50'si 26-35 yaş grubunda ve %33.3'ü 36-45 grubunda yer almaktadır. 46 ve üstü yaş grubunun olmayışı kesme çiçek perakendeciliğinin ilimizde çok eski bir tarihi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Ankete katılan süs bitkileri perakendecilerinin eğitim durumları Şekil 2'de verilmiştir. Buna göre perakendecilerin %58'inin lise, %25'inin üniversite ve %17'sinin yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir. Anket sonuçları incelendiğinde, kesme çiçek perakendecilerinin

yarısından fazlasının lise mezunu olduğu ve ankete katılan 1 adet kadın perakendecisinde yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir. 11 adet erkek perakendecinin ise 2'si yüksekokul, 3'ü üniversite ve 7'sinin lise mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 1. Perakendecilerin cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı
Figure 1. Distribution of retailers by gender and age groups

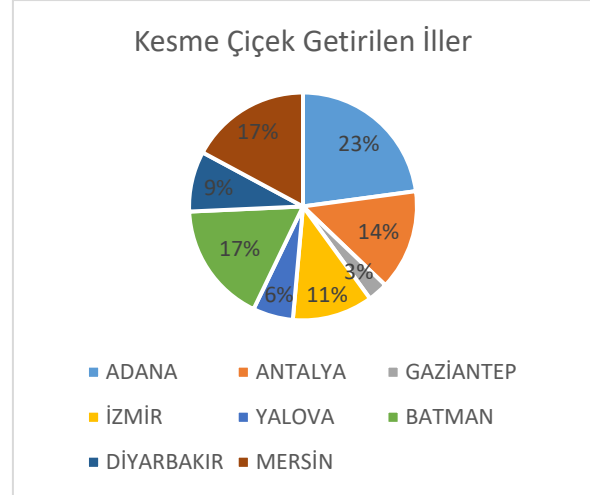

Şekil 2. Perakendecilerin eğitim durumları
Figure 2. Educational status of retailers

Siirt kent merkezi süs bitkisi perakendecilerinin kesme çiçek tedarik ettiği iller Şekil 3'de gösterilmektedir. Kente en çok kesme çiçek getirilen il % 23 ile Adana olmuştur. İkinci

sırayı % 17'lik payla Batman ve Mersin üçüncü sırayı %14'lük payla Antalya, dördüncü sırayı %11'lik payla İzmir izlemektedir.

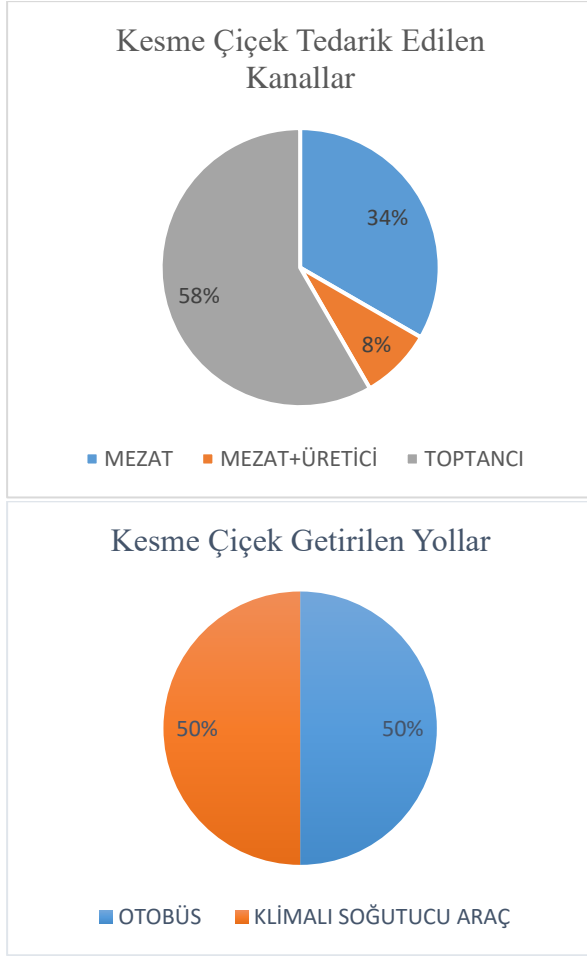
Ankete katılan perakendecilere aynı zamanda kesme çiçeklerin kente en fazla hangi mevsimde getirildiği ve nasıl muhafaza edildiği soruları sorulmuştur. Perakendecilerin bu sorulara cevabı kısa ve net olmuştur. Kesme çiçeklerin ile her mevsim aynı yoğunlukta getirildiği ve bütün kesme çiçeklerin satışa kadar buzdolabında muhafaza edildiği bilgisine ulaşılmıştır.

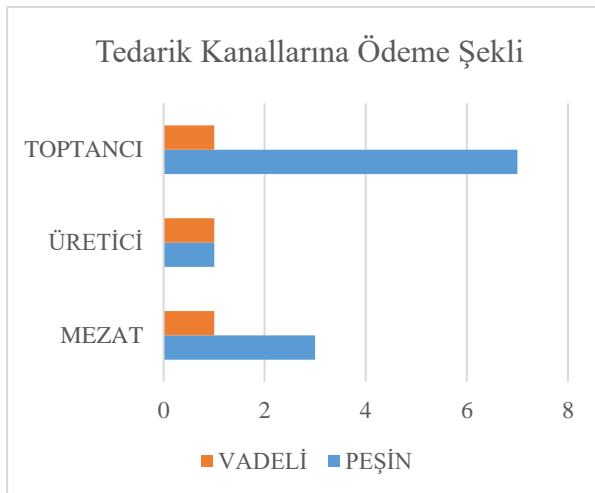
Şekil 3. Perakendecilerin kesme çiçek getirdiği iller
Figure 3. Provinces where retailers bring cut flowers

Ankete katılan perakendecilerin kesme çiçek tedarik kanalları ve bu kanalların yüzde dağılımları ile kesme çiçek getirilen yollar Şekil 4'de verilmektedir. Perakendecilerin yüzde elliden fazlasının çiçekleri toptancıdan aldığını, %34'ünün mezattan ve %8'nin ise hem mezat hem üreticiden çiçek aldıkları tespit edilmiştir. Kente kesme çiçek getirilen yollar incelendiğinde ise %50 oranında eşitlik olduğu ve otobüs ile klimalı soğutucu araçların aynı derecede kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Perakendecilerin kesme çiçek tedarik ettiği kanallara yaptıkları ödeme yöntemleri için Şekil 5'e bakıldığında; perakendecilerin mezat, üretici ve toptancılara hem peşin hem de vadeli ödeme yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Mezata peşin ödeme yapan perakendeci sayısının üç, üreticiye peşin ödeme yapan perakendeci sayısının bir ve toptancıya peşin ödeme yapan perakendeci sayısının ise altı olduğu; mezat , üretici ve toptancıya vadeli ödeme yönteminin sadece birer perakendeci tarafından uygulandığı sonucuna varılmıştır.

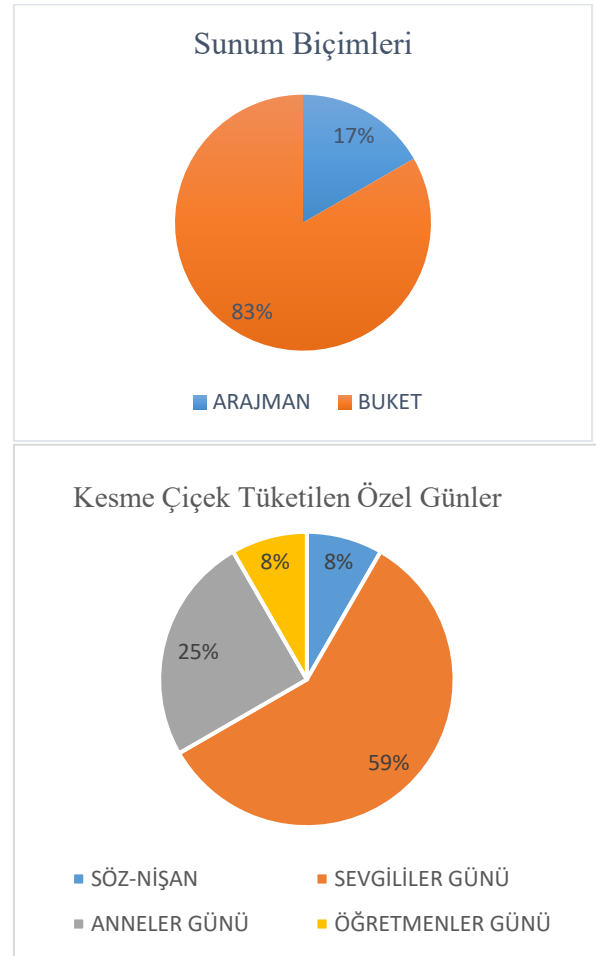
Şekil 4. Kesme çiçek tedarik kanalları ve getirilen yollar
Figure 4. Cut flower supply channels and routes

Şekil 5. Perakendecilerin tedarik kanallarına ödeme şekilleri
Figure 5. Payment methods by retailers to supply channels

Perakendecilere en çok talep edilen kesme çiçek sunum şekilleri sorulduğunda %83 ile buket ve %17 ile aranjman şeklinde tüketicinin talep ettiği bilgisine ulaşılmıştır. Bulut ve ark.

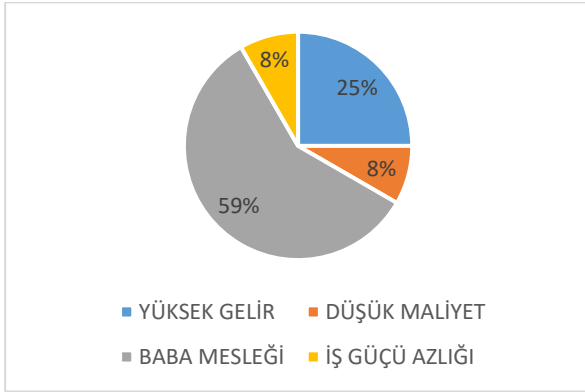
(2007)'nin, yaptığı benzer çalışmada kesme çiçeklerin en fazla buket yapımında kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Yıl içerisinde en fazla kesme çiçek tüketiminin olduğu özel günler sorulduğunda ise kesme çiçek satışının en fazla olduğu gün olarak %59'luk oranla Sevgililer Günü, %25'lik oranla Anneler Günü ve eşit derecede %8'lik oranla Öğretmenler Günü ve sözleşme özel günleri olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 6). Kesme çiçek tüketilen özel günler sorusuna Aydınşakir ve ark., (2014) %81.3 ve Akça ve ark. (2019) ise %59 oranında sevgililer günü cevabını almışlardır.

Şekil 6. Kesme çiçek sunum biçimleri ve en çok kesme çiçek tüketilen özel günler
Figure 6. Cut flower presentation formats and special days when cut flowers are consumed the most

Kesme çiçek perakendecilerine yöneltilen bir diğer soru ise bu işi tercih etme nedenlerinin neler olduğudur. Perakendecilerin %59'luk bir oranı baba mesleği olarak gördüğünden devam ettirdikleri, %25'lik bir oranın yüksek gelir sağladığından dolayı bu işi yaptıklarını, %8'lik oranın iş kolunun düşük maliyet ve iş gücü azlığını

içermesinden dolayı tercih ettiği sonucuna varılmıştır(Şekil 7).

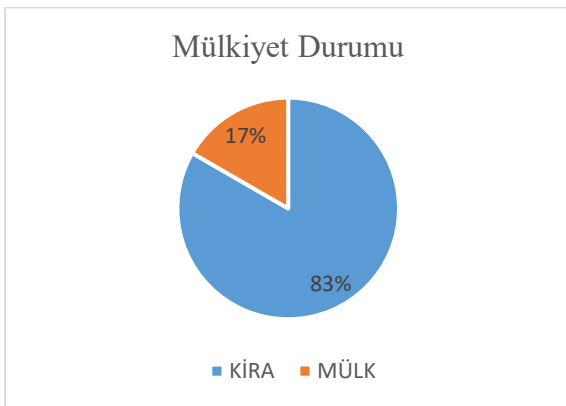
Şekil 7. Perakendecilerin bu mesleği seçme nedenleri

Figure 7. Reasons for retailers choosing this profession

3.1. Covid-19 Sonrası Kesme Çiçek Perakendeciliğinde Değişime Uğrayabileceği Düşünülen Alanlar

Kesme çiçek perakendecilerinin Covid-19 sonrası yaşadıkları değişimleri değerlendirebilmek adına ilk etapta Covid-19 öncesi ve sonrasında başka bir işle uğraşma durumları değerlendirilmek istenmiştir. Sonuç olarak kesme çiçek perakendeciliği yapan işletmelerin hem Covid-19 öncesi hem de Covid-19 sonrası başka bir ticari faaliyetle uğraşmadığı sadece bir perakendecinin Covid-19 sonrası farklı bir iş kolunda yeni bir iş yeri açtığı sonucuna varılmıştır. Bu durum perakendecinin var olan işletmesinden elde edilen gelirlerle değil aile desteğiyle yapıldığı sonucuna varılmıştır.

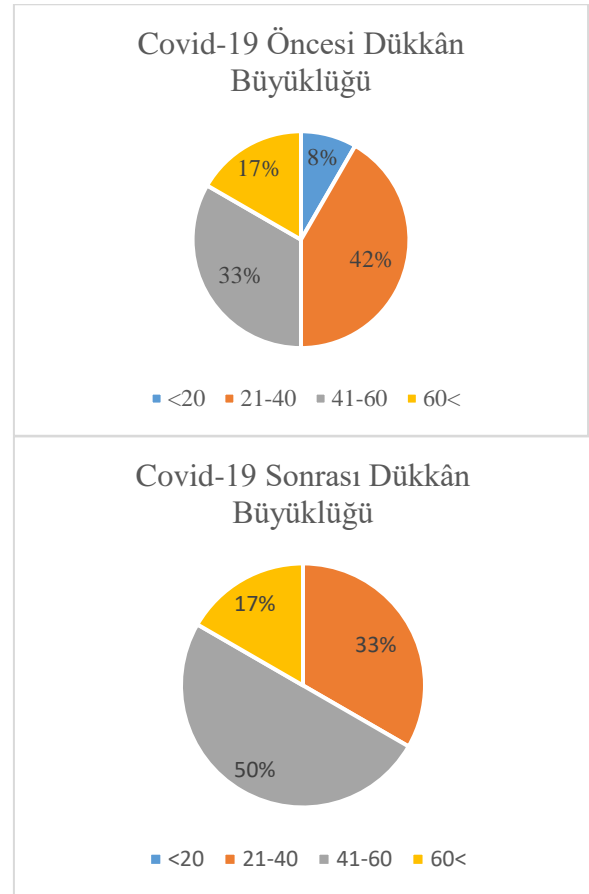
İşletmelerin mülkiyet durumu incelendiğinde %83 oranında dükkânların kira olduğu, %17 oranında ise işletme sahibine ait olduğu görülmüştür. Bu durum Covid-19 öncesi ve sonrasında bir değişiklik göstermemiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Dükkânların mülkiyet durumu

Figure 8. Ownership status of shops

Anket yapılan perakendecilerin dükkân büyüklüğü ile ilgili bilgiler Şekil 9'da verilmektedir. Covid-19 öncesi işletmelerin %42, sinin 21-40 m² aralığında olduğu, %33'nün 41-60 m² arasında, % 17'sinin 60< ve % 8'lik kısmının ise 20 m² den küçük olduğu belirlenmiştir. Covid-19 sonrası dükkân büyüklükleri değerlendirildiğinde ise %50'sinin 41-60 m², %33'nün 21-40 m² ve %17'sinin 60< m² olduğu görülmüştür. Hem Covid-19 öncesi hem de Covid-19 sonrası süs bitkileri perakendecilerinin işletme büyüklüğünün genel olarak 41-60 m² aralığında yoğun olduğu görülmektedir. Covid-19 sonrası iki tane işletmenini dükkân büyüttüğü, bu durumun Covid-19'un ilimizde kesme çiçek perakendeciliği yapan işletmelerin dükkân büyüklüğü üzerine negatif bir etkisi olmadığına kanaat getirilmiştir.

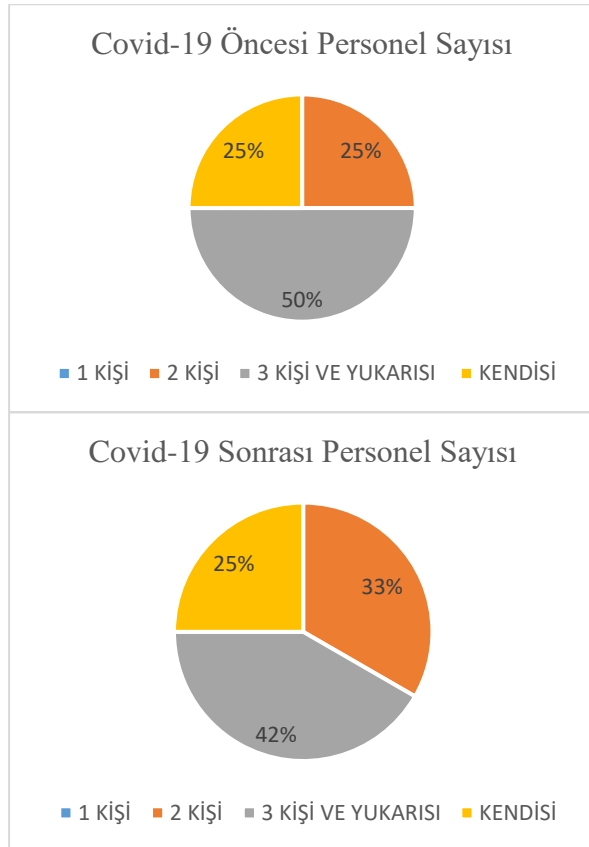
Şekil 9. Covid-19 öncesi ve sonrası dükkân büyüklüğü

Figure 9. Shop size before and after Covid-19

Kesme çiçek perakendecilerinde Covid-19 öncesi ve sonrası çalışan personel sayısı ile ilgili bilgiler Şekil 10'da verilmektedir. İl merkezinde bulunan perakendeciler de çalışan personel sayısı değerlendirildiğinde; bir personel bulduran işletmelerin oranının %0 olduğu, işletme sahibinin

sadece kendisinin olduğu işletmelerin oranının Covid-19 öncesi ve sonrasında bir değişim göstermediği görülmüştür. Covid-19 öncesinde üç kişi ve yukarısında personel çalıştıranların oranı %50 iken Covid-19 sonrası bu oran %42'e düşmüştür. Covid-19 öncesinde iki adet personel çalıştıranların oranı %25 iken Covid-19 sonrası bu oran %33'e çıkmıştır. Bu durumda bir işletmenin personel sayısında azalmaya gittiği görülmüştür. Bu durumun Covid-19 salgınının yarattığı ekonomik mağduriyetten kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Siirt il merkezinde bulunan kesme çiçek perakendecilerinin büyük bir kısmı küçük ölçekli perakendeci statüsünde bulunmaktadır. İlimizde bu iş koluna göre personel sayısının fazlalığının ise nüfus fazlalığı ve iş gücü ucuzluğuyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

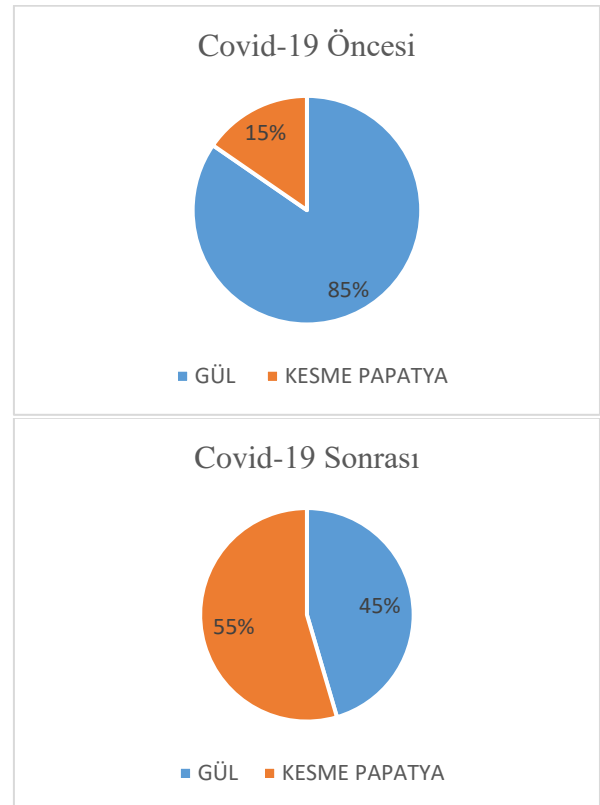
Şekil 10. Covid-19 öncesi ve sonrası personel sayısı

Figure 10. Number of personnel before and after Covid-19

Siirt kent merkezinde süs bitkileri perakendecilerine yapılan ankette halk tarafından yoğun olarak talep edilen kesme çiçek türlerinin gül ve kesme papatya olduğu görülmüştür (Şekil 11). Perakendeciler tarafından ilde diğer kesme çiçek türlerinin değerlendirmeye alınmayacak kadar az talep gördüğü bildirilmiştir. Bulut ve ark.

(2007)'nin yaptığı çalışmada en çok tercih edilen kesme çiçeklerin sırasıyla karanfil, gül, glayöl ve gerbera; Aydınşakir ve ark. (2014)'nin yaptığı çalışmada % 35'ini gül, % 17'sini gerbera, %10'unu krizantem, %9'unu gypsophilla ve zambak, %5'ini karanfil, % 7'sini mevsimlik çiçekler, % 4'ünü glayöl ve %2'sini orkidelerin oluşturduğu; Akça ve ark. (2019)'nin yaptığı çalışmada ise en fazla tüketilen kesme çiçeğin krizantem olduğu 2. tercihte kesme gül ve 3. tercihin ise karanfil olduğu sonucuna varılmıştır.

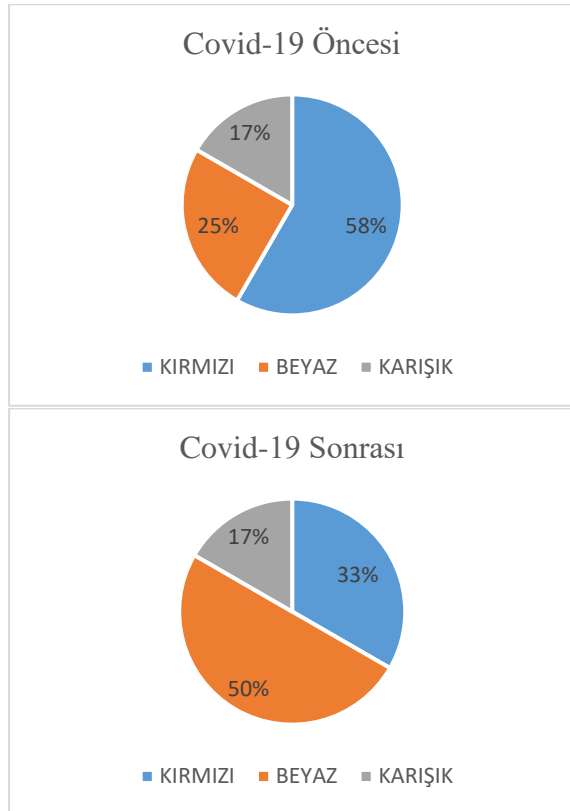
Covid-19 öncesinde kesme güllerin %85'lik bir oranda kesme papatyanın ise %15'lik oranında; Covid-19 sonrası sonrasında ise kesme güllerin düşüş yaşayarak %45'e gerilediği kesme papatyanın ise %55'e çıktığı tespit edilmiştir. Çağatay ve ark. (2021)'nin yaptığı çalışmada Covid-19'un olumsuz etkilerinde hayat şartlarının karşılanmasındaki fiyat artışı ve bu artışın radikal şekilde gerçekleşmemesi sonucu alım gücü düşüklüğünün yaşandığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu durumun kesme gül fiyatlarının kesme papatyadan fazla oluşuna ve Covid-19 sonrası halkın alım gücünün azalmasına bağlanabilir.

Şekil 11. Covid-19 öncesi ve sonrası en çok tercih edilen kesme çiçekler

Figure 11. The most preferred cut flowers before and after Covid-19

Tüketiciler tarafından tercih edilen çiçek renkleri ile ilgili bilgiler Şekil 12'de verilmiştir. Renkler değerlendirilirken perakendecilerden sözel olarak güllerde kırmızı rengin papatyada ise ağırlıklı olarak beyaz rengin talep gördüğü bilgisine ulaşılmıştır. Covid-19 öncesi kırmızı renklerin %58'lik bir payda; beyaz renge olan talebin %25'lik bir payda; karışık renklerin tercihinin ise %17'lik bir payda olduğu görülmektedir. Covid-19 sonrası beyaz rengin oranında (%50) artış, kırmızı rengin oranında (%33) düşüş gözlenirken, karışık renklerin talebinde bir değişim gözlenmemiştir. Bu durumun Covid-19 öncesinde ağırlıklı olarak güllerin talep görmesi, sonrasında ise fiyat artışlarından kaynaklı kesme papatyaya olan ilginin artmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

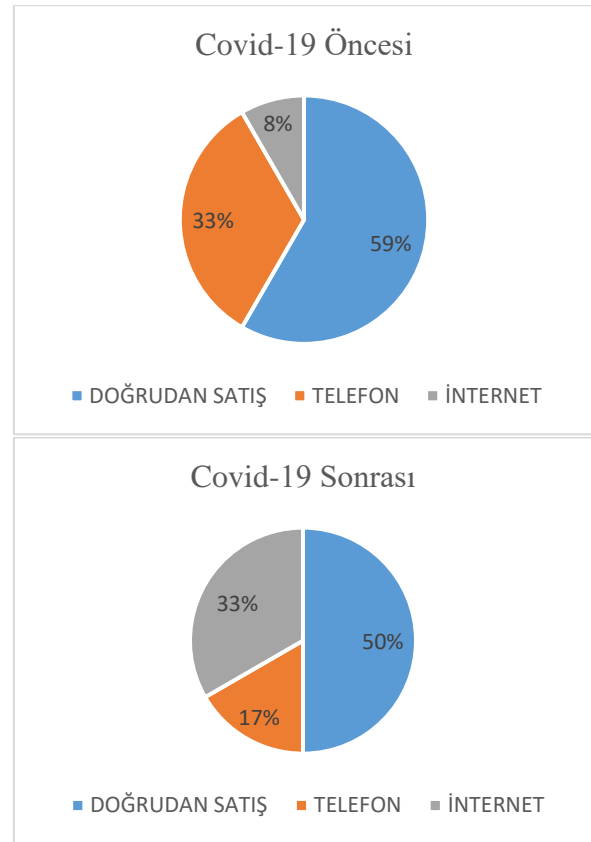

Şekil 12. Covid-19 öncesi ve sonrası tercih edilen çiçek renkleri

Figure 12. Preferred flower colors before and after Covid-19

Siirt kent merkezinde bulunan ve ankete katılan kesme çiçek perakendecilerinin satış yöntemlerinin dağılımları Şekil 13'de gösterilmektedir. Covid-19 öncesi doğrudan satış oranı %59; telefon yoluyla sipariş oranı %33 ve internet aracılığıyla alım oranı %8'dir. Covid-19 sonrası satış yöntemleri incelendiğinde; %50 olan doğrudan satış oranında ve %17 olan telefonla

verilen sipariş oranında azalmalar görülürken internet yoluyla alışverişlerde bu oranın %33'e yükselerek artış meydana geldiği gözlenmiştir. Güven (2020)'de yaptığı çalışma sonucunda Covid-19 pandemik krizinde insanların eve kapanmasından kaynaklanan ve dünya geneline yayılan e- ticarete bir yönelimin söz konusu olduğunu; geçmiş yıl verileri ile karşılaştırıldığında ve aynı dönemler baz alındığında Türkiye'de ve dünyada e- ticaret hacminin arttığını görüldüğünü vurgulamıştır. Bu durum, elektronik ticaretin Covid -19 sonrası birçok alanda olduğu gibi kesme çiçek sektöründe de yaygınlaştığını göstermektedir.

Şekil 13. Covid-19 öncesi ve sonrası satış yöntemleri

Figure 13. Sales methods before and after Covid-19

4. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızda Siirt il merkezinde bulunan çiçek perakendecilerinin mevcut yapısı, kesme çiçek tüketimleri ve Covid-19 sürecinin işletmelere olan etkisi belirlenmiştir. Anket sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; erkek perakendecilerin kadınlardan daha fazla olduğu, perakendecilerin ağırlıklı olarak 26-35 yaş grubu aralığında bulunduğu ve bu grubu erkeklerin oluşturduğu, eğitim düzeylerinin yoğun olarak lise

mezuniyetinde seyrettiği, bu işi deneyimleme sürelerine bakıldığında ise 25 yıldan fazla bu işle uğraşan kişi sayısının diğer deneyim gruplarından fazla olduğunu görmekteyiz. Kesme çiçek getirilen illerin başında ilk sırada Adana'nın ikinci sırada Mersin ve Batman'ın en çok kesme çiçek getirilen mevsimlere bakıldığında ise her mevsim aynı yoğunlukta talep olduğu sonucuna varılmıştır. Kesme çiçekler ilimize en çok toptancılardan klimalı soğutucu araçlar ve otobüsle taşınmakta, daha sonra buzdolabında muhafaza edilmektedir. Perakendecilerin tedarik kanallarına ödeme şeklinin en çok toptancıya peşin olduğu sunum biçimlerinin buket ve kesme çiçek en çok talep edilen günlerin başında ise sevgililer gününün geldiğini görmekteyiz. Perakendeciler bu işi baba mesleği olarak görmektedir. Covid-19 sonrasında başka bir ticari faaliyetle uğraşan kişi sayısının bir olduğu, kira ve mülk değişimlerinin farklılık göstermediği, dükkân büyüklüğünde iki kişinin büyümeye gittiği, personel sayısının önemli bir değişime uğramadığı tespit edilmiştir. Covid-19 öncesinde en çok kesme gül ve kırmızı renk sonrasında ise kesme papatya ve beyaz renk tercih edilmiştir. Covid-19 sonrasında internet satışlarında artış görülmüştür.

Gezer ve ark. (2018)'de Siirt ekolojik koşullarında 4 farklı glayöl çeşidini (Nova Lux, Purple Flora, White Swan ve Red Beauty) üç farklı dikim zamanında (8 Mayıs, 23 Mayıs ve 6 Haziran) denemiş ve başarılı sonuçlar elde etmişlerdir. Siirt ili ve yakın çevresinde süs bitkileri üretimi yapılmaması Siirt ekolojik koşullarının piyasa değeri yüksek olan kesme glayöl bitkisi yetiştiriciliğine uygunluğu ve bitkinin bakımının kolay ve masrafsız olması yöre çiftçilerine alternatif bitki olarak önerilme şansı sunacağını vurgulamışlardır. Yapılacak tanıtım, eğitim vb. çalışmalarla yöre halkının hem üretici hem tüketici olarak bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan anket sonucunda çiçek temin edilen illerin uzaklığı fiyatı artırmakta ve tüketicinin yüksek fiyatlı ürün almasına neden olmaktadır. Siirt ve çevre illerde üretimin ya da mezatların olmayışı bu durumun ana nedenidir. Bu durumda yine eğitim faaliyetleriyle iyileştirilebileceği düşünülmektedir.

Covid-19 salgının yaşamın tüm alanlarını etkilediği gibi kesme çiçek perakendeciliğinde de bazı olumsuz durumlar ortaya çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır. Perakendecilerin en çok sattığı ve piyasada en çok talep gören türlerin değişmesi üretim alanında farklılıklara gidilmesine yol

açabileceği düşünülmektedir. Buna karşın yine birçok alanda olduğu gibi e ticaretin kesme çiçek satış yöntemlerinde eskiye nazaran fazla kullanımı tüketici açısından konfor yaratmakta bu durumun Covid-19 salgınının olumlu yanı olarak değerlendirilebilmektedir.

5. Çıkar Çatışması

Yazarlar olarak makalenin planlanması, yürütülmesi ve yazılması konusunda herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

6. Yazar Katkısı

Yazarlar makalenin hazırlanmasında eşit oranda katkı sağlamıştır.

7. Kaynaklar

- Akça, Ş. B., Karaelmas D., Yazıcı, K., 2019. Zonguldak İli Kesme Çiçek Perakendecilerinin Analizi. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 21(3): 580-588.
- Aydınsakir, K., Sayın, B., Çelikyurt, M.A., Karagüzel, Ö., 2014. Antalya İli Kesme Çiçek Perakendeciliğinin Analizi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 27(2):75-82.3.
- Bulut, Y., Akpınar, E., Yılmaz, H., 2007. Erzurum Kentinin Kesme Çiçek Tüketim Potansiyelinin Belirlenmesi ve Çözüm Önerileri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, 24(2): 7-11.
- Çağatay, A., İrkilata, E., 2021. Dünyada Gelişen İnsan Kaynakları Uygulamaları: Covid-19 Temelli Yaklaşım. Journal of Business In The Dijital Age, Vol.4 Issue 2.
- Gezer, R., Çığ, A., Türkoğlu, N., 2018. The Effects of Different Planting Times on Cut Flower Yield and Quality of Some *Gladiolus* (*Gladiolus grandiflorus* L.) Varieties Grown in Siirt Ecological Conditions. Journal of Agricultural Faculty of Gaziosmanpaşa University. 35 (3): 231-241. University. 35 (3): 231-241.
- Güven, H., 2020. Covid-19 Pandemi Krizi Sürecinde E-Ticarette Meydana Gelen Değişimler. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD). ISSN:2148-9963.
- Kazaz, S., Kılıç, T., Doğan, E., Mendi, Y.Y., Karagüzel, Ö., 2020. Süs Bitkileri Üretiminde Mevcut Durum ve Gelecek. TMMOB Ziraat Mühendisliği Odası, Türkiye Ziraat Mühendisliği IX. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-1, Tarım Haftası 2020, 673-698.
- Karagüzel, O., Akkaya, F., Türkay, C., Gürsan, K., Özçelik, A., Erken, K., Çelikel, F.G., 2000. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Bitkisel

Gezer ve ark.

Üretim Özel İhtisas Komisyonu: Süs Bitkileri
Alt Komisyon Raporu, Ankara, Yayın No:
DPT:2645-ÖİK:653.

OAİB, 2021. Orta Anadolu Süs Bitkileri Ve Mamulleri
İhracatçıları
Birliđi, (<http://www.susbitkileri.org.tr/Raporlar>)
, (Eriřim: Mart 2022).